

Οδηγός για το περιβάλλον

Νομικός Οδηγός

Αθήνα 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
1. Η σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος	13
2. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση πολιτών	15
3. Πολίτης και περιβαλλοντικό δίκαιο	16
4. Ενημέρωση - Διαδικασίες συμμετοχής	18
5. Κύριοι τομείς περιβαλλοντικών προβλημάτων	18

Α' ΜΕΡΟΣ: Το γενικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

23

1.1 Διεθνές δίκαιο	24
1.2. Κοινοτικό δίκαιο	29
1.3. Εθνικό δίκαιο	32
1.4. Τελικές παρατηρήσεις	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

39

2.1 Νομικό πλαίσιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης	41
2.2 Κατάταξη των έργων και των δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και ομάδες	41
2.3 Διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης	43
2.4 Προβλήματα εφαρμογής της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ - ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

55

3.1 Γενικά	56
3.2 Αρμόδιες υπηρεσίες και τρόπος ενημέρωσης του κοινού	58

3.3 Διαδικασία ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού	59
3.4 Προσφυγή του πολίτη στη Διοίκηση	62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

63

4.1 Το περιεχόμενο του δικαιώματος πληροφόρησης για το περιβάλλον	64
4.2 Τι καλύπτει η περιβαλλοντική πληροφόρηση;	65
4.3 Αρμόδιοι φορείς και υποχρέωση διάδοσης της πληροφόρησης	67
4.4 Τρόποι πρόσβασης στην πληροφορία για το περιβάλλον	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

73

5.1 Προβλεπόμενες προσφυγές σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο	74
5.2 Προβλεπόμενες προσφυγές σε εθνικό επίπεδο	81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

87

6.1 Κλημάκια Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΚΕΠΠΕ)	89
6.2 Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ)	90
6.3 Συνήγορος του Πολίτη (ΣτΠ)	92
6.4 Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (ΓΕΔΔ)	96
6.5 Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (ΣΕΕΔΔ)	97
6.6 Κοινοβουλευτικός έλεγχος	99

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ [ΕΘΝΙΚΑ, ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ, ΕΔΔΑ]

101

7.1 Έννομη προστασία κατά το εθνικό δίκαιο	102
7.2 Ένδικη προστασία κατά το ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο	113
7.3 Έννομη προστασία βάσει της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)	121

Β' ΜΕΡΟΣ: Επιμέρους πεδία περιβαλλοντικής προστασίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ	127
1.1 Δυνατότητες δράσης του πολίτη	128
1.2 Ευθύνη δημοσίων υπηρεσιών	132
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ	139
2.1 Νομικό πλαίσιο	140
2.2 Δυνατότητες δράσης του πολίτη	142
2.3 Ευθύνη των υπηρεσιών	148
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	153
3.1 Γενικά	154
3.2 Νομικό πλαίσιο	155
3.3 Δυνατότητες δράσης του πολίτη - Αρμόδιοι φορείς	158
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΔΑΦΟΣ	163
4.1 Γενικά	164
4.2 Ισχύον νομικό πλαίσιο και ευρωπαϊκή στρατηγική	166
4.3 Ανθρωπογενείς δραστηριότητες που είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε εδαφική υποβάθμιση	169
4.4 Δυνατότητες δράσης των πολιτών - Αρμόδιοι φορείς	171
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	179
5.1 Νομικό πλαίσιο	180
5.2 Οργάνωση και ανάπτυξη του χώρου	181
5.3 Αποτύπωση της περιοχής μελέτης	185
5.4 Διαδικασία έγκρισης των μελετών	186
5.5 Συμμετοχή του πολίτη στη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων	187
5.6 Μικροί οικισμοί	188

5.7 Οικισμοί με ειδικό καθεστώς προστασίας	190
5.8 Περιοχές εκτός σχεδίων πόλεων και εκτός ορίων οικισμών - Υπαιθρος	190
5.9 Δυνατότητες δράσης των πολιτών	191

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

195

6.1 Δίκτυο τηλεπικοινωνιών - Σταθμοί βάσης κινητής τηλεφωνίας	196
6.2 Δίκτυα οδοποιίας	202
6.3 Δίκτυα μεταφοράς ρεύματος	206

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

209

7.1 Γενικά	210
7.2 Δυνατότητες δράσης των πολιτών	211
7.3 Αρμόδιοι φορείς	215

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΤΕΡΕΑ, ΥΓΡΑ, ΤΟΞΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

223

8.1 Νομικό πλαίσιο	224
8.2 Δυνατότητες δράσης των πολιτών	225
8.3 Αρμόδιοι φορείς	227

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΗΧΟΡΡΥΠΑΝΣΗ

239

9.1 Γενικά	240
9.2 Νομικό πλαίσιο	241
9.3 Δυνατότητες δράσης - Αρμόδιοι φορείς	243

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΔΑΣΗ

249

10.1 Γενικά	250
10.2 Νομικό πλαίσιο	251
10.3 Αρμόδιοι φορείς	257

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ	261
11.1 Προστατευόμενες Περιοχές	262
11.2 Προστατευόμενα είδη	270
11.3 Εργαλεία διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών	273
11.4 Αρμόδιοι φορείς	276
11.5 Δυνατότητες δράσης των πολιτών	279
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12: ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ	
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	285
12.1 Νομικό Πλαίσιο	286
12.2 Αρμόδιοι φορείς	293
12.3 Δυνατότητες δράσης των πολιτών	294
 Παράρτημα I: Νομοθεσία	299
Παράρτημα II: Βιβλιογραφία - Ιστοσελίδες στο διαδίκτυο	433